

dr Anna Kreft

Wizyty studyjne – ich edukacyjny wymiar

Wizyty studyjne to coraz częściej wprowadzane formy doskonalenia, sprzyjające podnoszeniu kompetencji osób w nich uczestniczących. Z powodzeniem realizowane są przez instytucje, organizacje, szkoły wyższe, samorządy w sektorze edukacji, turystyki, kultury i biznesu. Służą bezpośredniemu poznaniu różnorodnych, inspirujących rozwiązań, które stosowane są w określonych dziedzinach i w miejscach, gdzie dana wizyta się odbywa. To nie tylko miejsce, w którym uczestnicy zdobywają nową wiedzę i umiejętności, to także miejsce wspierające wymianę tej wiedzy i nabytych umiejętności, doświadczeń oraz możliwość poszerzania kontaktów między ich uczestnikami.

Próbując stworzyć definicję wizyty studyjnej, można określić ją jako pobyt grupy ludzi w określonej organizacji czy instytucji w celu poznania jej systemu funkcjonowania, działania, rozwiązywania problemów itp., a w konsekwencji – uczenia się na podstawie doświadczeń innych.

Wizyta studyjna to jedna z form doskonalenia nauczycieli z powodzeniem prowadzona przez Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Podczas realizacji projektu *Zdolni z Pomorza* przez PODN w Słupsku, obok sztandarowego działania projektowego, jakim była organizacja Pomorskiej Ligi Zadaniowej, placówka prowadziła również szereg przedsięwzięć przyczyniających się do wsparcia nauczycieli pracujących z uczniem zdolnym, uzdolnionym, chcącym rozwijać swoje zainteresowania. To wsparcie realizowane było poprzez organizację szkoleń, warsztatów, sieci współpracy i samokształcenia, ale też poprzez umożliwienie nauczycielom i kadrze zarządzającej udziału w wizytach studyjnych. W ramach projektu *Zdolni z Pomorza* odbyły się dwie wizyty studyjne zorganizowane w Słupsku i jedna wyjazdowa w Gdyni.

W sposób szczególny uczestnicy docenili organizację dwudniowego pobytu w Gdyni. Plan zakładał: dzień pierwszy – wizyta w szkole, dzień drugi – dwa szkolenia w zakresie kompetencji miękkich. Placówka, w której odbyła się wizyta studyjna to Szkoła Podstawowa nr 18 im. Kornela Makuszyńskiego w Gdyni. Uczestnicy mieli okazję poznać działania szkoły w zakresie budowania przestrzeni sprzyjającej rozwijaniu zdolności uczniów: model pracy i metody rozwijające zdolności, przykłady efektów wspólnych działań. Była to doskonała okazja do wymiany doświadczeń, dzielenia się swoimi rozwiązaniami, udzielania wzajemnej odpowiedzi na pytania, jak to właśnie w mojej szkole pracuje się z uczniem zdolnym.

Uczestnicy, pod przewodnictwem charyzmatycznej dyrektorki szkoły – Elizy Zaborowskiej-Kempy, zwiedzili również teren placówki oraz gabinety, w których odbywają się lekcje i zajęcia pozalekcyjne, a przy tym wysłuchali niezwykle barwnej, interesującej i angażującej opowieści o różnorodnych działaniach prowadzonych w Szkole Podstawowej nr 18 w Gdyni.

Wiele szkół wypracowało swój własny model pracy z uczniem zdolnym, być może sięgając wcześniej do bogatej literatury przedmiotu. Przywołać można tu choćby jedną z licznych publikacji wydanych przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie pt. *Model pracy z uczniem zdolnym w szkole podstawowej. Jak praktycznie i systemowo zorganizować edukację uczniów zdolnych na poziomie szkoły podstawowej?* autorstwa Iwony Fechner-Sędzickiej (Warszawa 2013). Jak podaje autorka: „*Opracowanie modelu pracy z uczniem zdolnym ma na celu przygotowanie grupy osób zaangażowanych w proces rozwoju zdolności dzieci i młodzieży do właściwego identyfikowania uzdolnień i tworzenia odpowiednich warunków do ich kształtowania. W stworzonym modelu czytelnik odnajdzie treści dotyczące dostosowywania metod i form pracy z uczniem zdolnym do indywidualnych i zróżnicowanych potrzeb tej grupy uczniów.*” Warto zająrzeć do tej pełnej inspiracji publikacji, gdyż jej lektura ułatwić może organizację dobrze przemyślanego wsparcia ucznia, tym samym przyczyniając się do jego pełnego rozwoju.

Proponowany w przytoczonej publikacji „*model pracy z uczniem zdolnym w szkole podstawowej składa się z 3 etapów:*

etap 1 – polega na określeniu zasobów szkoły i przyjęciu definicji zdolności,

etap 2 – dotyczy rozpoznawania zdolności,

etap 3 – obejmuje planowanie i działania praktyczne wspierające rozwój zdolności.

Każdy etap podlega monitorowaniu i ewaluacji”.

To, że każda szkoła ma swój własny, specyficzny dla siebie model pracy z uczniem, podkreślano w licznych rozmowach uczestników podczas wizyt studyjnych.

Podczas wizyty w szkole w Gdyni mocno wybrzmiały różnice pomiędzy rozwiązaniami funkcjonującymi w poszczególnych placówkach, wynikające między innymi z określania zasobów jakimi dysponuje szkoła i przyjętej definicji zdolności ucznia. Te różnice wynikają również z możliwości, jakimi dysponuje dana placówka, aby wesprzeć ucznia nie tylko pod względem merytorycznym, czyli poprzez przekazanie mu nowej wiedzy i kształtowanie nowych umiejętności, ale też różnic wynikających z możliwości organizacji np. dodatkowego wsparcia psychologicznego. Każdy z uczestników „zabrał ze spotkania coś dla siebie”, coś co go zainspirowało do działania na podstawie zasłyszanych rozwiązań, coś, co być może zechce w sposób bezpośredni lub pośredni zrealizować w swojej szkole korzystając z gotowego rozwiązania.

Na poniższym diagramie przedstawione zostały zalety wynikające z uczestnictwa w organizowanych wizytach studyjnych.

Każda wizyta studyjna wymaga głębokiego przemyślenia i dobrego przygotowania ze strony organizatorów, stworzenia programu zgodnie z oczekiwaniami osób, które będą w niej uczestniczyć. Należy odpowiednio dobrać miejsce odwiedzin tak, aby wyszukać najlepsze praktyki w danej dziedzinie, a następnie przejść do sfery organizacyjnej (umówienie spotkania, zadbanie o opiekuna merytorycznego, zapewnienie zakwaterowania, wyżywienia itp.). Oczywiście jednym z istotnych elementów ze strony organizatora jest pozyskanie funduszy na jej przeprowadzenie, a następnie zmieszczenie się podczas realizacji w planowanym budżecie. Można też dopuścić dofinansowanie wyjazdu przez uczestników spotkania. Dobrą praktyką, choć pewnie funkcjonuje już ona jako standard, jest przeprowadzenie ewaluacji po jej zakończeniu, pozwalającej wyprowadzić wnioski i rekomendacje do dalszych działań organizatorów.

Wizyta studyjna to rodzaj formy doskonalenia, choć niektórzy być może nie traktują jej w ten sposób. A przecież nie jest to tylko zwykły wyjazd, czy spotkanie. Proces uczenia się, zdobywania nowych umiejętności zachodzi tam, choć w sposób nieoczywisty, niejako przy okazji, bo przecież nie wszyscy jej uczestnicy są z założenia od razu nastawieni na naukę, a jednak sprawia, że wszyscy się uczą i inspirują.

Bardziej sprzyjającą okazją do wymiany doświadczeń jest niewątpliwie organizacja dwudniowych wizyt studyjnych, połączonych z noclegiem, wspólnym spożywaniem posiłków. Rozmowy kulturalne zawsze cieszą się dużym powodzeniem, dają możliwość swobodnego zachowania, dzielenia się własnymi przemyśleniami, to czas wymiany doświadczeń. Oficjalne spotkanie uczestników podczas wizyty studyjnej, choć akurat ta forma doskonalenia ma chyba najmniejszy ładunek oficjalności – to jedno, z drugiej strony pozostaje docenić ważność rozmów uczestników spotkań w wolnym czasie, poza zaplanowanymi do realizacji warsztatami, ćwiczeniami. Zwykły spacer po szkole z osobą po niej oprowadzającą może stać się źródłem fascynującej inspiracji. Warto organizować, warto być uczestnikiem wizyt studyjnych.

dr Anna Kreft

Konsultant ds. rozwijania zainteresowań i zdolności uczniów oraz edukacji przyrodniczej w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, organizator wizyt studyjnych w ramach projektu *Zdolni z Pomorza*.